

Internrevisjonens årsrapport 2021

I henhold til: Instruks: Økonomi- og virksomhetsstyring i Mattilsynet, Rundskriv R-117: Internrevisjon i statlige virksomheter og Mattilsynets interne styrende dokumenter

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INTERNREVISJONEN I MATTILSYNET

Internrevisjonen er administrerende direktørs verktøy for kontinuerlig forbedring.

Internrevisjonen skal gjennom uavhengige, systematiske undersøkelser i egen etat skape grunnlag for forbedring og undersøke om interne og eksterne krav etterleves.

1 Forutsetninger

I tråd med beslutning om ny organisering av Mattilsynets hovedkontor inngår internrevisjonsfunksjonen per 1. mai 2021 i administrerende direktørs stab. Fra samme tidspunkt ble det i tillegg til leder for internrevisjonen allokert ett årsverk til Internrevisjon for å styrke funksjonen. Innenfor disse ressursene ble det i 2021 løst enkelte oppgaver utenfor internrevisjonsoppdraget, hovedsakelig slutføring av oppgaver i gammel organisasjon.

Leder for Internrevisjonen i Mattilsynet er ansvarlig for både system og aktiviteter, og rapporterer direkte til administrerende direktør. Leder støttes i oppgaveløsning av ny utpekt internrevisor. Den enkelte revisjonen gjennomføres av en revisjonsgruppe, som regel bestående av internrevisor, revisjonsleder, og to fagrevisorer (teknisk ekspert). Fagrevisorer foreslås av internrevisor og utpekes av administrerende direktør. Fagrevisorene rekrutteres fra enhetene innenfor Mattilsynets organisasjon, som regel fra regionene.

Instruks for Internrevisjonen beskriver at Internrevisjonen kan benytte seg av ulike metoder som interne revisjoner, interne undersøkelser, evalueringer og andre kontrollaktiviteter. Administrerende direktør har tidligere besluttet at Internrevisjonen som hovedregel skal gjennomføre to revisjoner årlig. Internrevisor tillegges andre oppdrag etter behov.

Gjennom den interne budsjettfordelingen er det avsatt øremerkede midler til gjennomføring av Internrevisjonen.

Formålet med årsrapporten er å gi en årlig oversikt over internrevisjonens aktiviteter det siste året. Rapporten gir innspill til områder som bør følges opp i den løpende virksomhetsstyringen for å sikre framdrift og ønsket effekt av tiltak for å hindre styringssvikt, feil og mangler.

2 Internrevisjonsprogram 2021(-2023)

Administrerende direktør besluttet februar/ oktober 2021 program for Internrevisjon hhv 1./2. halvår 2021:

treårig program for Internrevisjon 2021 - 2023			
År	Fagområde	Funksjon	Tema
2021	Tverrgående Direktoratsfunksjon	regelverk	kartlegging a) regelverksprosess b) implementering kontrollforordning
2021	Tverrgående	tilsyn	intern undersøkelse: kvalitetsikring tilsynsrapporter/ regionale kontrollteam
2021/ 22	Dyrevelferd	tilsyn	oppfølging av forbedringstiltak på området dyrevelferd
2022	Planter		
2023	Animalsk mat		
2023	Drikkevann		

3 Status interne revisjoner¹

3.1 Internrevisjon 2018, området akvatiske dyr (2018/156525)

Revisjonen avdekket at HMS-arbeidet i Mattilsynet har et vesentlig forbedringspotensial. Identifiserte avvik knytter seg til implementering og gjennomføring av allerede eksisterende HMS-system samt oppfølging av arbeidet. Internrevisors anbefalinger var at det burde legges særlig vekt på:

- risikovurderinger med tilhørende tiltak og oppfølging av disse
- oppfyllelse av krav om verneutstyr
- praktisk HMS-opplæring

Det ble utarbeidet en omfattende tiltaksplan for oppfølgingen, som omfatter mer enn det revisjonen avdekket. Arbeidet har tatt tid og frister har blitt forlenget.

Høsten 2021 besluttet strategisk lederforum 4 konkrete tiltak som ble særlig prioritert. Dette var sikkerhetskurs, våre sikkerhetskrav til næringsaktørene for å ivareta våre medarbeidere ute på tilsyn, alternative metoder for offentlig kontroll for å redusere risiko knyttet til arbeid i felt og arbeid med sikkerhetskultur og mer systematisk HMS arbeid ble prioritert. Det er viktig at tiltakene ses i sammenheng med den opprinnelige tiltaksplanen.

Revisjonen er ikke lukket.

3.2 Internrevisjon 2019, Internkontroll «Kvalitetssikring av tilsynsrapporter» (2019/75785)

Gjenstående tiltak knyttet til implementering av retningslinjer og oppfølging av styring ble i 2021 lukket i avvikssystemet av ansvarlig enhet med henvisning til at det fra 2020 er tatt i bruk en ny retningslinje for kvalitetskontroll av inspeksjonsrapporter. Det er etablert både regionale kontrollteam for den løpende kvalitetssikringen og et team rapportkvalitet for det videre forbedringsarbeidet. . For internrevisjonens oppfølging vises det til pkt 3.4.

Revisjonen ble lukket.

3.3 Internrevisjon 2021, interne kartlegginger og undersøkelser

Administrerende direktør har også i 2021 prioritert forbedringsarbeidet knyttet til tverrgående forvaltningskvalitet framfor etterlevelserevisjoner på enkelte fagområder. Det er gjennomført verifiseringsaktiviteter etter implementering av enkelte tiltak, se pkt. 3.3.3 og 3.3.4.

3.3.1 Intern kartlegging: Regelverksprosess - involvering av interessenter (2021/30567)

Internrevisor gjennomførte i samarbeid med utpekt fagrevisor første halvår 2021 en intern kartlegging med tema "Regelverksprosess - involvering av interessenter".

Kartleggingen avdekket enkelte svakheter knyttet til regelverksprosessen, beskrivelse og dokumentasjon av prosessene, og forbedringspunkter i interessentdialogen.

¹ Rapporter fra revisjoner samt annen informasjon på Mattilsynets nettsider [«Internrevisjon»](#)

Funnene ble presentert og behandlet i direktørgruppen, videre oppfølging av funnene skjer i forbindelse med planlagt utvikling av prosessen, tiltak er dokumentert i avviksystemet.

3.3.2 Intern kartlegging: Implementering av kontrollforordningen (2021/41289)

Internrevisor gjennomførte en enkel kartlegging av status for implementering av de mest sentrale kravene i kontrollforordningen.

Kartleggingen viste at mye er på plass, men avdekket svakheter i implementering av enkelte vesentlige krav (dokumenterte rutiner) og forsinkelser i framdriften av utviklingsaktiviteter (gebyrforvaltning).

Funnene ble presentert og behandlet i direktørgruppen, og arbeidet skal gis nødvendig prioritet i avdelingene. Avdeling styring er ansvarlig for opplæring og informasjon om kontrollforordningen til direktørene om hvilke krav denne stiller til vår virksomhet.

3.3.3 Intern undersøkelse - bruk digital tilsynskvittering og fotoapp ved tilsyn

Internrevisor gjennomførte en omfattende stikkprøveundersøkelse, ca. 500 tilsyn fra perioden april/ mai 2021, bruk av digital tilsynskvittering og foto-app i forbindelse med tilsyn.

Funnene ble i tredje tertial presentert for adm.dir. og følges opp i forbedringsarbeidet i seksjon forretningsutvikling.

3.3.4 Intern undersøkelse – kvalitetskontroll av inspeksjonsrapportene (2021/214597)

Internrevisjonen planla og startet i tredje tertial en undersøkelse for å vurdere om tiltak som er tatt i bruk for å sikre forvaltningskvaliteten i inspeksjonsrapportene (se pkt. 3.2) fungerer etter hensikten, med spesiell vekt på tiltaket om regionale kontrollteam. De fleste av aktivitetene i forbindelse med undersøkelsen «Kvalitetskontroll av inspeksjonsrapportene» ble gjennomført i 2021, undersøkelsen oppsummeres og funn rapporteres til adm.dir. innen 15.01.2022.

3.3.5 Internrevisjon 2021 – «Dyrevelferd» (2021/214596)

Administrerende direktør besluttet oktober 2021 at Mattilsynets Internrevisjon skal gjennomføre en internrevisjon på område dyrevelferd hos landdyr.

Overordnet mål for internrevisjonen er å fremskaffe et objektivt bilde av tilsynsarbeidet på dyrevelferdsområdet som grunnlag og utgangspunkt for Internrevisjonens vurdering av om vi:

- prioriterer de riktige sakene
- håndterer dem med god nok kvalitet på en effektiv måte.

Vi vil se nærmere på tilsynsvirksomhet på dyrevelferdsområdet, om styring av tilsynet, prioritering av tilsyn (utvalg av virksomheter/ dyrehold) og de tiltakene som er satt i verk gir ønsket effekt.

Revisjonen ble planlagt tredje tertial 2021 og skal gjennomføres første tertial 2022.

3.3.6 Andre

På oppdrag fra administrerende direktør kartla Internrevisjonen de faktiske forholdene i enkelte hendelser før beslutning om videre håndtering av sakene ble fattet.

4 Intern evaluering av internrevisjonsprosessen og videreutvikling av funksjonen

I henhold til Rundskriv R-117 om internrevisjon i statlige virksomheter og Mattilsynets interne retningslinje *Internrevisjon- oppfølging og rapportering*, skal Internrevisjonen i Mattilsynet evalueres.

I 2021 ble det ikke gjennomført intern evaluering i påvente av forbedringsarbeid beskrevet nedenfor.

Internrevisor tok initiativ til et arbeid for å vurdere behovet for å videreutvikle internrevisjonsfunksjon til å bli en tydelig bidragsyter som gjennom revisjoner, undersøkelser og/eller rådgivning til både avsluttede og pågående prosesser og tiltak gir merverdi i Mattilsynets oppgaveløsning og realisering av de strategiske prioriteringene. En intern dialoggruppe har arbeidet med endringsforslag og forberedt en sak til strategisk lederforum. I arbeidet har det blitt hentet inn erfaringer og innspill fra andre statlige internrevisjonsfunksjoner og internrevisorforeningen (IIA Norge). Behandling av saken i SLF ble utsatt til første tertial 2022 og følges opp etter det.

5 Eksterne evalueringer

Kontrollforordningen krever at Mattilsynet gjennomfører interne revisjoner og at systemet for Internrevisjon skal minst hvert femte år være gjenstand for en uavhengig granskning. I tillegg til denne uavhengige granskningen er kvalitet av gjennomføring og resultater av internrevisjoner et aspekt under ESA-inspeksjoner. Det er EØS-avtalen som hjemler ESA-inspeksjoner.

I 2021 har det ikke vært planlagt og ble ikke gjennomført eksterne evalueringer/ granskninger av Internrevisjonen som funksjon og system.

6 Andre aktiviteter

6.1 Nordisk samarbeid på internrevisjonsområdet

Den nordiske nettverksgruppen jobber langs to akser:

6.1.1 Gjensidig uavhengig granskning

Kontrollforordningens krav om uavhengig granskning av det nasjonale systemet for internrevisjon har blitt gjennomført som et pilotprosjekt i de nordiske land siden 2016. Etter fullført pilot (des'2018) ble systemet evaluert av nordisk internrevisorgruppe som anbefalte videreføring av ordningen. Etter tilpasning og oppdatering av styrende dokumenter for granskningen ble sak vår 2021 oversendt til NMF² som ga sin tilslutning. Første granskning i forbedret system ble gjennomført høsten 2021. Deltakergruppen ble utvidet med hhv landbruksmyndigheten i Sverige og Danmark.

Nordic Cooperation- independent scrutiny program 2021 - 2025				
year	spring/ autumn	to be scrutinised country/ CA	team leader country/ CA	team member country/ CA
2021	autumn	SE, Jordbruksverket	FI, Ruokavirasto	DK, Fødevarestyrelsen
2022	spring	IS, MAST	DK, Fødevarestyrelsen	SE, Jordbruksverket
2022	autumn	DK, Landbrugsstyrelsen	SE, Jordbruksverket	IS, MAST
2023	spring	N, Mattilsynet	IS, MAST	DK, Landbrugsstyrelsen
2023	autumn	SE, Livsmedelsverket	DK, Landbrugsstyrelsen	N, Mattilsynet
2024	spring	FI, Ruokavirasto	N, Mattilsynet	SE, Livsmedelsverket
2024	autumn	DK, Fødevarestyrelsen	SE, Livsmedelsverket	FI, Ruokavirasto

6.1.2 Erfaringsutveksling og kompetansebygging

Nordiske møter knyttet til granskningen, både system og plan, gjennomføres i normalår i tilknytning til EU-nettverksmøtene i Dublin to ganger årlig, vår og høst. I normalår gjennomføres det dessuten minst en nordisk workshop om ulike relevante aspekter innen revisjonsmetode. Grunnet koronasituasjonen har gruppen i 2021 begrenset aktiviteten til kortere digitale møter ifm. dokumentarbeidet og til diskusjon om andre relevante og aktuelle tema. Gruppen besluttet å delta i to arbeidsgrupper under EU-nettverket med hhv en nordisk representant.

6.2 EU-nettverk for internrevisjon -oppdatere med aktivitet ti 2021.

EU-nettverksgruppe bestående av EU- og EFTA-landenes internrevisorer møtes to ganger årlig, under ledelse av Sante F, for erfaringsutveksling om videreutvikling og implementering av de nasjonale internrevisjonssystemer. Koronasituasjonen gjorde at møtene i 2021 ble gjennomført digitalt. Videreutvikling av veiledningsdokumenter ble diskutert.

² Nordisk arbeidsgruppe for matvareforvaltning og forbrukerinformasjon

6.3 Andre oppgaver

6.3.1 Bistand til internkontrollen

Internrevisor har tidligere bidratt med råd og veiledning til implementering av internkontroll på gebyrområdet, dette arbeidet ble i forbindelse med omorganiseringen av hovedkontoret overført til Avd. styring, seksjon virksomhetsstyring.

6.3.2 Kontaktpunkt for Riksrevisjonen

Rollen som hovedkontaktpunkt for Riksrevisjonen er fra 1. mai 2021 overført til Avd. styring, seksjon virksomhetsstyring.

7 Styrende dokumenter

Det har ikke blitt gjennomført endringer i styrende dokumenter for Internrevisjonen. Arbeidet som beskrevet under pkt.4 vil utløse behov for endringer. Resultater fra dette arbeidet forventes og nødvendige endringer i dokumentene vil gjennomføres i 2022.

8 Ressursbruk

Internrevisjonen disponerte i 2021 til sammen ca. 1,5 årsverk. Dette inkluderer Internrevisjonens bidrag til en smidig overføring av oppgaver til seksjon virksomhetsstyring, jf se pkt.6.3.

Bidrag som fagrevisor (se pkt. 3.3.1) utgjorde 1,5 ukeverk, første halvår 2021.

Internrevisjonen disponerer et fast årlig budsjett. Forbruket i 2021 viser betydelig underforbruk, dette skyldes endret aktivitet, interne undersøkelser i form av dokumentkontroller framfor interne revisjoner og ingen reiseaktivitet. Koronasituasjonen var årsak til avlyste kompetansetiltak, inklusive internasjonale reiser.

9 Status oppfølging av Internrevisjonens funn

Oppfølging av funn etter revisjon						
rev org	item ID	år	tema arkiv-ref	funn	frist sak	kommentarer
IR	362 2771	2018	akvatiske dyr	HMS	ny frist 31.12.21 01.03.22	31.01.22: gjenstående tiltak (3) overført til Better igjen ny frist revisjon høst 2018, ny frist 01.03.22: mtp alvorlighetsgraden av enkelte funn synes fristen uforsvarlig lang
IR	586	2021	kartlegging, regelverksutvikling	avklaring roller	01.06.22	tiltak er beskrevet i Better med frist 01.04.22 (frist for sak 01.06.22)
IR	588	2021	kartlegging, regelverksutvikling	plan for oppfølgingsarbeid	30.12.21	tiltak er beskrevet i Better med frist 01.04.22 (frist for sak 30.12.21)

Internrevisjonens aktivitet i 2021 har begrenset seg til mindre undersøkelser, se pkt.3.3. Oppfølging av funn ivaretas ifm. med allerede pågående utviklings- og forbedringsarbeid, det er registrert kun 2 funn etter kartleggingsoppdrag for oppfølging i Better.

Fremdrift i oppfølging av tidligere funn har i 2021 hatt positiv utvikling, fire avvik har blitt lukket mens et avvik gjenstår.

En annen observasjon knyttet generelt til arbeid med funn etter internrevisjoner/ interne undersøkelser synes å gå igjen:

Tiltak etter funn besluttes gjennomført som integrert del av ordinær, pågående og/eller planlagt videreutviklingsarbeid. Sak i avvikssystemet Better avsluttes og lukkes under henvisning til dette arbeidet. Et

eksempel er gjentakende funn knyttet til linjeledelsens ansvar for videreutvikling av det helhetlige styrings- og kontrollmiljøet.

Frister for gjennomføring av tiltak og lukking av avvik har blitt utvidet i flere tilfeller, i noen saker flere ganger. Denne praksisen dekker over mangelfull fremdrift i sakene.

Oppfølging av avvik fra ESA, Riksrevisjonen og Internrevisjonen bør være integrert i den interne virksomhetsstyringen. Besluttet felles metodikk for oppfølging av revisjoner og internkontroll som skulle sikre oversikt som grunnlag for raskere oppfølging av avvik og tertialvis rapportering bør inngå i Ledelsens årlige gjennomgåelse.

Enkelte tiltak identifisert etter risikovurderinger knyttet til organisasjonsutviklingen bl a tydelige roller og ansvar og fordeling av arbeidsoppgaver og beskrivelse av koordineringsfunksjoner er ikke sluttført iht. plan. Internrevisjonen vurderer at gjenstående risiko kan påvirke internkontrollen. Bl.a. er en oppdatert økonomi- og virksomhetsinstruks et viktig tiltak for å redusere risiko.

10 Oppsummering og hovedkonklusjon

- Internrevisjonsprogrammet gjennomføres iht. plan/ revidert plan og tilpasses aktuelt behov og endret risikobilde.
- Internrevisjonsfunksjonen og -systemet fungerer etter hensikten, men det er identifisert et behov for videreutvikling av funksjonen slik at den kan gi merverdi i det mer løpende forbedrings- og utviklingsarbeidet.
- Resultatene fra årets undersøkelser innenfor regelverksprosessen, implementering av kontrollforordningen og bruk av tilsynskvittering og fotoapp er overført til linjeledelsen som innspill til det pågående utviklings- og forbedringsarbeidet.
- Oppfølging av funn bør være en integrert del av virksomhetsstyringen for å sikre framdrift og ønsket effekt.